

Załącznik nr 1
do uchwały Nr.....
Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle
z dnia .....

GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY

na lata 2012- 2014

DLA GMINY KĘDZIERZYN-KOŹLE

I. WSTĘP

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna spełnia istotne funkcje zaspokajające potrzeby społeczne, psychiczne i emocjonalne swoich członków. Jest ona pierwotnym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtują się postawy, zachowania i poglądy a także umiejętności oceny sytuacji. Rodzina jest także pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym w życiu każdego dziecka. Nadrzędnym celem polityki prorodzinnej jest stworzenie warunków do pełnego rozwoju rodziny. By cel ten mógł być realizowany muszą zostać wykorzystane rozwiązania pozwalające zastąpić dominującą obecnie zasadę opiekuńczości państwa zasadą pomocniczości wobec rodziny. W pierwszej kolejności rodzina powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększa jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną a także wyzwala potencjał rodziny. Niezwykle ważne jest umacnianie rodziny i przeciwdziałanie jej dysfunkcyjności w realizacji funkcji psychospołecznych. Zaburzeniem prawidłowego funkcjonowania rodziny może być ubóstwo, bezrobocie, narkomania, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych prowadzenia gospodarstwa domowego, przemoc, przestępczość, różnego typu choroby. Stanowią one zagrożenia współczesnej rodziny i mogą prowadzić do wykluczenia społecznego. Działania pomocowe skierowane do rodzin odznaczają się niską efektywnością. Wynika to z rozproszenia działań pomiędzy różnymi instytucjami, braku koordynacji tych działań, stosowania metod uzależniających od pomocy, a także położenia nacisku na pomoc finansową, bez należytego wykorzystania form merytorycznych np. działań wspierających, edukacyjnych, terapeutycznych oraz aktywizujących. Następnie konieczność zmiany pracy z rodziną poprzez podjęcie działań skierowanych na holistyczne ujmowanie problemów rodziny i dążenie do ich rozwiązywania w sposób trafny i pełny. Działania te wymagają wielopłaszczyznowego postrzegania sytuacji osób i rodzin oraz podejmowania wobec nich zintegrowanych działań w formie współpracy instytucji, które w ramach swoich obowiązków statutowych i pieczy zastępczej, która kładzie nacisk na pracy z rodziną, by tam, gdzie jest to możliwe, nie dopuszczać do odebrania dziecka rodzicom. Istniejący system dopuszcza łatwą możliwość podjęcia decyzji o zabraniu dziecka z rodziny, często w sytuacji, której można by było zaradzić.

Ubóstwo, przemoc, alkoholizm są najczęstszą przyczyną umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Bardzo często problemy te zauważane są zbyt późno. Nowa ustawa kładzie nacisk na współpracę między instytucjami, które mają kontakt z dzieckiem. mają zostać wzmocnione działania profilaktyczne, powstać instytucje asystenta rodziny i koordynatora rodziny pieczy zastępczej. Rodziny zagrożone kryzysem mają być stale monitorowane przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników medycznych i inne instytucje, które kontaktują się z rodziną, w tym także w razie potrzeby przez kuratorów sądowych i policję.

Niniejszy Program skupia się przede wszystkim na opiece świadczonej dla rodziny poprzez pomoc społeczną, ponieważ znaczną część zadań opieki nad dzieckiem i rodziną realizują zatrudnieni w pomocy społecznej pracownicy socjalni. Zadania te wchodzą w zakres Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i powinny zakładać działania zorientowane na zabezpieczenie potrzeb, tworzenie pozytywnego środowiska wychowawczego, poprawę jakości życia dzieci i rodzin, jak również podejmowania interwencji i objęcie opieką w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka.

Wszystkie działania Programu powinny być skoncentrowane na wsparciu rodziny biologicznej, a istotą działań podejmowanych przy realizacji tego Programu winno być wspieranie, a nie zastępowanie rodziny, nauczycieli i społeczności lokalnych w rozwiązywaniu problemów rodziny na naszym terenie. Wynika to z zasady pomocniczości stanowiącej obecnie zasadę konstytucyjną. Jeśli jakiś problem nie może być rozwiązany samodzielnie przez jednostki lub grupę, wówczas staje się on przedmiotem zainteresowania władzy publicznej, a w konsekwencji przedmiotem zadania publicznego.

Wypracowany program jest propozycją zintegrowanych i planowanych kierunków działań w odniesieniu do mieszkańców Gminy Kędzierzyn- Koźle.

II. CEL GŁÓWNY

**Tworzenie warunków umożliwiających realizowanie
wspólnej polityki na rzecz wzmocnienia rodziny**

III. CELE SZCZEGÓŁOWE

I. Promowanie wartości rodziny

Uzasadnienie wyboru celu:

Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest gwarancją rozwoju społeczeństwa, dlatego też ważne jest wspieranie jej rozwoju, wzmacnianie oraz promocja wartości rodziny.

DZIAŁANIE: 1.1

Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych

- ZADANIA:**
- 1.1.1 Środowiskowe „spotkania rodzin” organizowane przez instytucje
  - 1.1.2 Umacnianie więzi rodzinnych poprzez wymianę doświadczeń międzypokoleniowych
  - 1.1.3 Wspieranie tworzenia lokalnych koalicji na rzecz rodziny

DZIAŁANIE: 1.2

Działalność edukacyjno- informacyjna na rzecz promowania rodziny

- ZADANIA:**
- 1.2.1 Animowanie kampanii promocyjnej na rzecz umacniania wartości rodziny
  - 1.2.2 Działalność edukacyjna w zakresie aktywnego uczestnictwa rodziny w życiu publicznym- organizowanie konferencji, kursów, warsztatów itp.

II. Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu

Uzasadnienie wyboru celu:

Rodzina jest głównym środowiskiem funkcjonowania swoich członków a przede wszystkim rozwoju dziecka. Choć zmienia się model i warunki życia współczesnej rodziny, to jest ona nadal niezastąpiona i stanowi naturalne środowisko wychowawcze, w którym, młody człowiek uczy się żyć i postępować w określony sposób.

W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami zachodzi konieczność udzielenia jej pomocy m.in. poprzez stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego oraz terapii rodzinnej.

DZIAŁANIE: 2.1

Propagowanie i inicjowanie działań na rzecz środowiskowych form wspierania rodziny w wychowaniu dzieci

- ZADANIA:**
- 2.1.1 Wspieranie wychowawczej roli szkoły, klubów sportowych, bibliotek, kółek zainteresowań, instytucji kościelnych itp.
  - 2.1.2 Wspieranie organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego w procesach wychowawczych w rodzinie
  - 2.1.3 Promowanie i wspieranie organizacji różnych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży
  - 2.1.4 Wspieranie działań dotyczących upowszechniania informacji o uprawnieniach dla rodziny i jej członków oraz o instytucjach i formach pomocy wspierających rodzinę

DZIAŁANIE: 2.2

Wdrażanie skutecznych programów zapobiegających kryzysowi w rodzinie i umożliwiających wyjście z sytuacji kryzysowej

- ZADANIA:**
- 2.2.1 Wspieranie rozwoju placówek ukierunkowanych na pomoc rodzinie w sytuacjach kryzysowych
  - 2.2.2 Wspieranie działań wychowawczych na rzecz dzieci z rodzin niepełnych
  - 2.2.3 Ochrona rodzin przed zagrożeniami i uzależnieniami poprzez edukację publiczną i współpracę z mediami
  - 2.2.4 Realizacja programów profilaktycznych w zakresie patologii społecznej przez instytucje rządowe, samorządowe i prowadzące działalność pożytku publicznego
  - 2.2.5 Realizacja programów terapeutycznych i interwencyjnych w tym dożywiania
  - 2.2.6 Wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego
  - 2.2.7 Inicjowanie działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej członków rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym

DZIAŁANIE: 2.3

Realizacja różnorodnych programów ukierunkowanych na ochronę dzieci, młodzieży i rodzin

- ZADANIA:** 2.3.1 Zwiększenie dostępności do informacji o instytucjach i formach pomocy dla osób opuszczających zakłady karne i areszty śledcze, w tym w szczególności w zakresie terapii uzależnień
- 2.3.2 Wspieranie programów ochrony rodziny przed przemocą i jej skutkami
- 2.3.3 Wspieranie edukacji dzieci i młodzieży w zakresie bezpieczeństwa publicznego

III. Inicjowanie i rozwój różnorodnych działań na rzecz dzieci i młodzieży

Uzasadnienie wyboru celu:

Dzieci są szczególnie narażone na różnego rodzaju zagrożenia, dlatego też wymagają szczególnej troski i zainteresowania. Dbałość o harmonijny rozwój młodego pokolenia jest podstawowym obowiązkiem rodziny jak również różnych instytucji zajmujących się edukacją, zdrowiem, bezpieczeństwem w tym także socjalnym, profilaktyką zagrożeń i innych. Dlatego ważny jest rozwój różnych form wspierania dzieci i młodzieży, zapobiegających patologiom, wspierających ich proces wychowania oraz kształtowania odpowiednich postaw społecznych.

DZIAŁANIE: 3.1

Wspieranie rozwoju systemu rodzinnej opieki zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki rodziny naturalnej

- ZADANIA:** 3.1.1 Propagowanie i inicjowanie powstawania profesjonalnych form opieki zastępczej i rodzinnych domów dziecka
- 3.1.2 Wspieranie systemu pomocy dla usamodzielniających wychowanków placówek opiekuńczo- wychowawczych, resocjalizacyjnych oraz rodzin zastępczych
- 3.1.3 Opracowywanie i wspieranie programów umożliwiających powrót dziecka z zastępczych form opieki do rodziny naturalnej

DZIAŁANIE: 3.2

Wspomaganie aktywności edukacyjno- społecznej dzieci i młodzieży z terenów zagrożonych bezrobociem, ubóstwem i społeczną marginalizacją

- ZADANIA:** 3.2.1 Wspomaganie środowisk poprzez propagowanie i wspieranie infrastruktury sprzyjającej właściwemu rozwojowi dzieci i młodzieży
- 3.2.2 Inicjowanie i wspieranie realizacji programów przeciwdziałających patologii wśród dzieci i młodzieży
- 3.2.3 Wspieranie realizacji programów profilaktyki uzależnień realizowanych w środowisku szkolnym i rodzinnym

IV. WDRAŻANIE NOWOCZESNYCH METOD PRACY Z RODZINĄ I DZIECKIEM

Uzasadnienie wyboru celu:

Istotą współczesnego kształcenia specjalistów pracujących z rodziną i na jej rzecz, jest dobór takich treści, które wynikają z aktualnych problemów społecznych i kierunków rozwoju polityki społecznej. Coraz trudniejsze problemy pojawiające się przed współczesnymi rodzinami, które mogą prowadzić do powstawania dysfunkcji rodziny, wymagają ugruntowanej wiedzy i nowoczesnego systemu kształcenia kadr, opartego o interdyscyplinarne wieloaspektowe podejście do problemów współczesnej rodziny.

DZIAŁANIE: 4.1

Podnoszenie wiedzy i doskonalenie umiejętności osób pracujących z rodziną

- ZADANIA:** 4.1.1 Prowadzenie działalności szkoleniowej w celu podniesienia kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób pracujących na rzecz rodzin

DZIAŁANIE: 4.2

Inicjowanie współpracy interdyscyplinarnej na rzecz rodziny

ZADANIA: 4.2.1 Wspieranie wspólnych działań różnych podmiotów w zakresie tworzenia kompleksowych programów na rzecz rodziny

V. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

Przewidywane formy działania w ramach realizacji celów Programu:

1. Systematyczna współpraca instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej
2. Edukacja rodzin zagrożonych dysfunkcją oraz wczesna interwencja w tych rodzinach
3. Wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów wychowawczych
4. Wspieranie rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez pracę socjalną z rodziną
5. Prowadzenie kampanii na rzecz rodziny
6. Upowszechnianie informacji o instytucjach świadczących specjalistyczne poradnictwo (strony internetowe, ogłoszenia, itp.)

VI. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do mieszkańców Gminy Kędzierzyn- Koźle.

VII. PODMIOTY FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE GMINY KĘDZIERZYN-KOŹLE ŚWIADCZĄCE POMOC W OPIECE NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
3. Komenda Powiatowa Policji
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
5. Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna
6. Wszystkie szkoły, przedszkola i żłobki działające na terenie Gminy Kędzierzyn- Koźle

7. Kuratorzy sądowi i społeczni.

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
2. Urząd Miasta
3. Szkoły

Realizatorzy Programu winni przy realizacji zadań wynikających z Programu współpracować z jednostkami i organizacjami takimi jak:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
2. Komenda Powiatowa Policji
3. Sąd
4. Stowarzyszenia.
5. Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna
6. Organizacje pozarządowe

IX. OKREŚLENIE SPODZIEWANYCH REZULTATÓW

1. Poprawienie funkcjonowania rodzin z problemami poprzez zrealizowanie celów głównych szczegółowych
2. Podniesienie jakości usług świadczonych przez jednostki zaangażowane w Program
3. Gromadzenie danych na temat działań podejmowanych na rzecz opieki nad dzieckiem i rodziną
4. Poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym
5. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży
6. Zmiana postaw społecznych
7. Zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych
8. Zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych
9. Ograniczanie zjawiska wykluczenia społecznego.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

W realizacji działań programowych stosowane będą mechanizmy finansowe pozwalające na jak najskuteczniejsze i najpełniejsze wykonywanie założonych zadań. Szczególne znaczenie ma tu montaż finansowy, który pozwala na zaangażowanie środków pochodzących z różnych źródeł:

- 1) budżet gminy
- 2) środków Unii Europejskiej
- 3) innych funduszy, programów i źródeł.

Trudno tu jednak wskazać kwoty środków finansowych związanych z realizacją programu, gdyż są one ze wszystkich wymienionych źródeł przyznawane corocznie i w różnej wysokości. Planowanie wydatków na poszczególne działania może być dokonywane corocznie, po uzyskaniu informacji o wielkości środków przyznanych na dany rok.

XI. MONITORING

Nieodzownym elementem towarzyszącym wdrażaniu programu jest jego monitorowanie i ocena realizacji. Monitoring programu umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie bieżących działań korygujących. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań i rozwijanie programu. Ocena poszczególnych działań odbywać się będzie na podstawie corocznej analizy realizacji założeń programu. Ocena, która zostanie przeprowadzona po zakończeniu realizacji programu, pozwoli określić wszystkie uzyskane efekty oraz wskazać, które ułatwiły bądź utrudniały jego realizację.

XII. EWALUACJA PROGRAMU

Miejscem realizacji programu jest obszar gminy Kędzierzyn- Koźle. Program jest zgodny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Kędzierzyn- Koźle na lata 2009 - 2015, celem strategicznym oraz jego kierunkami i działaniami. Koordynatorem programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie- Koźlu. Program ma charakter otwarty, będzie podlegał ewaluacji zależności od pojawiających się potrzeb.

XIII. PODSUMOWANIE

Celem działalności profilaktycznej jest zapobieganie negatywnym stanom rzeczy, zarówno tym, które dopiero mają zaistnieć, jak i tym, które w postaci załączkowej już istnieją. Działając w myśl zasady, że „lepiej zapobiegać niż leczyć”, powinno się promować działania profilaktyczne ukierunkowane na wspieranie rodzin niewydolnych w opiece nad dziećmi. Aby podołać temu wyzwaniu niezbędna jest więc ścisła współpraca pomiędzy instytucjami oraz wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny. Tak rozumiany program może stanowić pełne, kompleksowe ujęcie systemu wsparcia dziecka i rodziny.